woordvoerder in Gods naam

Broeder Martinus, emeritus-bisschop Tiny Muskens, en Marieke Boerefijn. foto's **Thom van Amsterdam**

Kruispunt, Buitenhof, Netwerk tot De Wereld Draait Door en Paul de Leeuw. In deze mediastorm fungeerde bisschop Tiny Muskens voor velen als een baken; anderen beschouwden hem meer als brulboei. Boerefijn: „Als Muskens geroepen werd, dan ging hij."
Zoals het de ware dienaar beaamt. Niet omdat hij zelf zo nodig moest, zegt Muskens nu, „maar om de zaak waar het om ging. Om de mensen. Om het geloof. Om de dialoog. Om God."
De uitnodigingen kwamen meestal naar aanleiding van uitspraken of acties van de 'mediabisschop'. Omdat hij iets had gezegd over armen die met kerkelijke zegen een brood zouden mogen stelen. Omdat hij voorstelde dat alle religies God voortaan maar Allah moesten noemen. Vanwege zijn voorstel om tweede pinksterdag in te ruilen voor het islamitische Suikerfeest. Of omdat de katholieke kerk volgens hem het condoomgebruik in Afrika moest stimuleren.
„In de honderden interviews die in mijn literatuurlijst zijn opgenomen", zegt Marieke Boerefijn, „vond ik een heel mooie. U heeft na zo'n drukke week een keer gezegd dat het u toch mooi gelukt was om God weer vier dagen op de agenda, in het nieuws te krijgen."
„Dat klopt", knikt broeder Martinus vanuit zijn gemakkelijke stoel. „Vervolgens begon de voetbalcompetitie of was er een miss-verkiezing, en ging het land weer over tot de orde van de dag."
De katholieke kerk is het afgelopen jaar vooral op een negatieve manier in het nieuws geweest. Hoe ervaart Muskens die publiciteit?
„Niet goed", knikt hij, en hij wijst op zijn autobiografie, zoals door hem in 2004 gedicteerd aan auteur Arjan Broers. „Op pagina 82 kunt u een van de oorzaken van de problemen lezen."
Op die pagina staat een indrukwekkende opsomming van het aantal assumptionisten in 1963, priesterstudenten aan de kleine seminaries. Augustijnen, kapucijnen, karmelieten, dominicanen, franciscanen, jezuïeten, Witte Paters en leden van het Gezelschap van het Goddelijk Woord. „Daarmee zijn nog niet alle ordes en congregaties genoemd", zegt broeder Martinus, „net zomin als de grote seminaries en de kostscholen die ook allemaal bomvol zaten."

In 1963 werden in de 62 filosofica en theologica van Nederland bijna tweeduizend priesterstudenten opgeleid. „De meeste studiehuizen lagen op afgelegen plekken en stonden los van de samenleving. Qua aantallen een hoogtepunt in de religieuze geschiedenis, maar het vormingssysteem stond daardoor onder een te zware druk. Dat heeft ertoe geleid dat er te weinig aandacht aan sommige zaken en aan de studenten zelf besteed kon worden."
Zou broeder Martinus anno 2010 nog bisschop Muskens zijn, dan had hij zich de afgelopen jaren ongetwijfeld gemengd en geroerd in dat debat. Nu niet meer, daar zijn anderen voor.
Er klopt een broeder op de deur. De middagdis is gedekt. We lopen mee naar de uitgang. In de eetkamer heerst een montere, vriendelijke sfeer. De gepensioneerde medebroeders van Martinus wensen ons lachend een goede reis en een behouden thuiskomst.
Nou nog een keer promoveren op Muskens, op de integratie, de dialoog of de islam, Marieke?
Broeder Martinus zou dat wel zien zitten: „Nou moet de letter 's' er nog af", heeft hij haar aangespoord, „van doctorandus naar doctor."
Boerefijn zelf twijfelt aan die roeping. „Het behalen van mijn master thesis is al een zware klus geweest. Ik heb er zeven jaar lang één dag per week voor vrij genomen en er de rest van de tijd hard aan moeten werken. Ik had het nooit kunnen doen zonder de steun van mijn man. Een promotie-onderzoek zou minstens zo lang duren."
Ze zegt wel heel veel zin te hebben in het nieuwe programma over religie dat ze voor Omroep Brabant gaat maken. „Daarin kan ik mijn twee passies voortaan vaker met elkaar combineren."
Wat dat betreft kan een mediagenieke theologe geen kwaad. „Want", geeft ze zelf aan, „welk onderwerp is er op dit moment actueler voor een journalist dan de confrontatie en dialoog tussen de vijf grote wereldgodsdiensten? Vooral die tussen christendom en islam?"
De vraag aan broeder Martinus stellen, zou net zo overbodig als onbeleefd zijn. Maar gelooft Marieke Boerefijn in een God? „Ik weet het niet. Ik zeg niet dat er een God is, maar ook niet dat er geen God is. Ik weet het gewoon niet."
Muskens twijfelt niet aan het bestaan van God, maar het zal hem om het even zijn hoe we God noemen.
„Misschien is dat wel de meest karakteristieke uitspraak van hem", merkt Boerefijn op.
„Dat", heeft broeder Martinus al gezegd voordat hij bij het middagmaal aanschoof, „is ons probleem. Sommige gelovigen zijn bezorgd dat God het niet goed vindt dat we hem anders dan God noemen. Dat is niet zo. Wij hebben dat zelf verzonnen om er ruzie over te kunnen maken. Iedereen spreekt tot God. Allah Jamah Kuasa, de almachtige God."